

**Київський національний торговельно-економічний
університет Харківський торговельно-економічний інститут**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Бухгалтерський облік у банках

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів ступеня
вищої освіти

бакалавр
молодший бакалавр,
бакалавр чи магістр

року набору 2018

галузі знань

07 Управління та адміністрування
шифр і назва галузі знань

спеціальності

071 Облік і оподаткування
шифр і найменування спеціальності

освітня програма

Облік і оподаткування
назва освітньої програми

академічні групи

О-18, ЗО-18
шифри академічних груп

статус дисципліни

обов'язкова

Харків, 2021 рік

Розробник:

Мельничук Марина Олексіївна,
кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри міжнародного бізнесу, фінансів та
обліку

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Гарант освітньої програми

Нагорна Ірина Володимирівна,
кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри міжнародного бізнесу, фінансів та
обліку

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
міжнародного бізнесу, фінансів та обліку

назва кафедри

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту
протокол від 17.05.2021 р. № 7

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік у банках» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 071 Облік і оподаткування галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань та фахових компетентностей з обліку і відображення активів, зобов'язань та власного капіталу у фінансовій звітності комерційних банків; надання знань з основ формування облікової процедури за банківськими операціями та комплексних ґрунтовних практичних знань з бухгалтерського обліку в комерційних банках.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є облік банківських операцій та їх результатів.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін «Бухгалтерський облік» та є основою для підготовки до випускної кваліфікаційної роботи.

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, бути критичним та самокритичним.

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 3. Здатність працювати в команді.

ЗК 4 Здатність працювати автономно.

ЗК 5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

фахових компетентностей:

ФК 2. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ФК 4. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

ФК 5. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

ФК 6. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

програмних результатів навчання:

ПРН 2. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПРН 3. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПРН 5. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПРН 8. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.

ПРН 9. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПРН 12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.

ПРН 18. Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.

ПРН 20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

Банк як суб'єкт підприємницької діяльності. Відкриття та ведення рахунків клієнтів у національній валюті. Розрахунки з використанням платіжних карток. Завдання бухгалтерського обліку в банках. Міжнародні принципи і стандарти бухгалтерського обліку: склад і загальна характеристика. Фінансовий, управлінський та податковий облік: зміст та призначення. Структура комерційного банку та його бухгалтерії. Зміст обліково-операційної роботи. Форми аналітичного обліку і параметри. Класифікація банківських документів, їх реквізити. Документообіг. Бухгалтерський процес і процедури фінансового обліку.

Тема 2. План рахунків бухгалтерського обліку в банках України

Метод подвійного запису, рахунок, система відображення інформації в бухгалтерському обліку: економічні ресурси – активи, капітал – пасиви. Система рахунків фінансового обліку. План рахунків і принцип його побудови. Реєстри аналітичного і синтетичного обліку. Форми аналітичного обліку. Параметри аналітичного обліку: обов'язкові, спеціальні, характеристика контрагентів. Побудова номерів аналітичних рахунків, обов'язкові реквізити. Особові рахунки клієнтів.

Тема 3. Облік касових операцій

Основні принципи організації касової роботи. Облік і документообіг за операціями кас з приймання готівки. Облік і документообіг за операціями видаткових кас. Облік і документообіг за операціями видаткових кас. Інкасація грошової виручки. Порядок зберігання і обліку цінностей та документів у грошових.

Тема 4. Облік розрахункових операцій

Основи організації, способи і форми грошових розрахунків у народному господарстві. Правила документообігу при здійсненні безготівкових розрахунків. Розрахунки через Національну систему електронних платежів. Касове обслуговування установ комерційних банків та облік цих операцій. Сутність і значення міжбанківських розрахунків та класифікація кореспондентських рахунків. Основні форми розрахунків. Принципи побудови платіжних рахунків у банку. Облік міжбанківських розрахунків, які здійснюються за прямими кореспондентськими угодами. Порядок і облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями. Порядок і методику обліку при розрахунках вимогами-дорученнями. Облік операцій при розрахунках розрахунковими чеками. Порядок і методику обліку операцій при розрахунках акредитивами.

Тема 5. Класифікація та облік кредитних операцій

Суб'єкти кредитної діяльності. Кредитна політика банку. Організація кредитного процесу: техніка та технологія кредитування. Перелік та призначення документів, що надаються позичальником для отримання кредиту. Суть методів кредитування і форми позичкових рахунків. Види кредитних операцій і побудова синтетичних рахунків для їх обліку. Облік позичкових операцій з видачі кредиту, з погашення та їх пролонгування. Облік операцій з формування і використання резерву на покриття можливих витрат за кредитами. Порядок списання безнадійних кредитів. Облік операцій кредитного характеру: факторингових, фінансового лізингу. Облік операцій з нарахування і справляння відсотків за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.

Тема 6. Класифікація та облік депозитних операцій

Економічний зміст депозитних операцій. Принципи і умови залучення коштів. Класифікація банківських депозитів. Особливості залучення та погашення окремих видів депозитів. Характеристика рахунків для обліку депозитних операцій. Порядок відкриття та режим функціонування депозитного рахунку. Облікові депозитні операції та методика їх здійснення. Зміст та порядок обліку довірчих операцій.

Тема 7. Облік фінансових інвестицій

Класифікація цінних паперів банку. Система рахунків обліку операцій з цінними паперами банку. Облік фінансових інвестицій банків України. Облік комісійних операцій банку з цінними паперами.

Тема 8. Облік операцій в іноземній валюті

Організація обліку операцій в іноземній валюті. Монетарні та немонетарні статті. Облік обмінних операцій з іноземною валютою. Облік операцій з банківськими металами.

Тема 9. Облік основних засобів і нематеріальних активів

Економічний зміст основних засобів, нематеріальних активів, щодо передачі їх вартості та витрати банків. Документальне забезпечення обліку. Облік надходження, зносу, вибуття, передачі в оренду та під заставу основних засобів і нематеріальних активів.

Тема 10. Облік внутрішньобанківських операцій

Облік запасів матеріальних цінностей. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості за господарською діяльністю банків. Облік розрахунків за працівниками.

Тема 11. Облік капіталу

Структура власного капіталу банків. Система рахунків обліку власного капіталу банків. Облік операцій з формування статутного капіталу. Облік вилученого капіталу. Облік інших складових власного капіталу банків.

Тема 12. Облік доходів і витрат

Об'єкти обліку в складі доходів і витрат банку. Принципи класифікації рахунків для обліку доходів і витрат банків. Правила обліку доходів і витрат. Облік доходів і витрат банку: облік відсоткових доходів, від торгових операцій, облік комісії за послуги постійного характеру, дивідендного доходу, відсоткових витрат, комісійних витрат, негрошових витрат.

Тема 13. Облік фінансового результату

Методика визначення фінансового результату. Розрахунок прибутку що підлягає розподілу. Створення і облік резервів, виплат дивідендів акціонерам банку.

Тема 14. Фінансова звітність комерційних банків

Якісна характеристика звітності. Основні користувачі звітності та їх вимоги. Класифікація звітності комерційних банків: формою, способом представлення, терміном надання, рівнем консолідації, категорією користувачів, видом. Характеристика звітності комерційних банків: основна та допоміжна. Характеристика звітності комерційних банків: основна та допоміжна. Основна фінансова звітність: баланс, про прибутки та збитки, примітки та інші звіти, що розшифровують окремі статті основних форм. Допоміжна звітність: про кредитну, депозитну діяльність, формування резервів під активні операції та дотримання економічних нормативів, а також звіт про діяльність банку з цінними паперами.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Обсяги та структура навчальної дисципліни за навчальними роками

Форма навчання	Вид навчальних занять	Навчальні роки							
		2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024	
		Осінь	Весна	Осінь	Весна	Осінь	Весна	Осінь	Весна
Денна повна	Лекційні заняття			28					
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття			28					
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів			124					
	Усього годин			180					
Денна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна повна	Лекційні заняття			8					
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття			8					
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів			119					
	Усього годин			135					
Заочна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								

4.2. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	13	2		2		9							9	2					8					
Тема 2. План рахунків бухгалтерського обліку в банках України	13	2		2		9							9						8					
Тема 3. Облік касових операцій	13	2		2		9							10	2					8					
Тема 4. Облік розрахункових операцій	13	2		2		9							10				2		8					
Тема 5. Класифікація та облік кредитних операцій	13	2		2		9							11	2			2		8					
Тема 6. Класифікація та облік депозитних операцій	13	2		2		9							11				2		8					
Тема 7. Облік фінансових інвестицій	13	2		2		9							8					8						
Тема 8. Облік операцій в іноземній валюті	13	2		2		9							12	2			2		8					
Тема 9. Облік основних засобів і нематеріальних активів	13	2		2		9							8					8						
Тема 10. Облік внутрішньобанківських операцій	12	2		2		8							8					8						
Тема 11. Облік капіталу	12	2		2		8							8					8						
Тема 12. Облік доходів і	13	2		2		9							8					8						

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
витрат																								
Тема 13. Облік фінансового результату	13	2		2		9							11					11						
Тема 14. Фінансова звітність комерційних банків	13	2		2		9							12					12						
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	28		28		124							135/6	8		8		119						

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=4161>;

для заочної форми навчання: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5910>.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках.

1. Структура комерційного банку та його бухгалтерії
2. Зміст обліково-операційної роботи.
3. Форми аналітичного обліку.
4. Класифікація банківських документів, їх реквізити.
5. Бухгалтерський процес і процедури фінансового обліку.

Тема 2. План рахунків бухгалтерського обліку в банках України.

1. Необхідність запровадження контррахунків та їх використання під час обліку операцій за принципами оцінки та обачливості.
2. Вимоги до нумерації рахунків аналітичного обліку.

Тема 3. Облік касових операцій.

1. Організація ведення касових операцій у банках.
2. Порядок забезпечення та облік операцій з підкріплення банків готівкою

3. Касові операції банків із клієнтами та методика бухгалтерського обліку.

Тема 4. Облік розрахункових операцій.

1. Відкриття банками рахунків клієнтів та використання коштів за цими рахунками.
2. Облік безготівкових розрахунків у банку.
3. Облік операцій із застосуванням платіжних карток.

Тема 5. Класифікація та облік кредитних операцій.

1. Відображення класифікаційних груп видів кредитів у плані рахунків бухгалтерського обліку в банках.
2. Облік основної суми заборгованості за етапами здійснення кредитного процесу.
3. Облік операцій з нарахування та сплати процентних доходів (витрат) за кредитними операціями.

Тема 6. Класифікація та облік депозитних операцій.

1. Правила ведення депозитних операцій у банках України
2. Облік залучених вкладів (депозитів) у банку.
3. Облік нарахованих і сплачених доходів та витрат за вкладними (депозитними) операціями.

Тема 7. Облік фінансових інвестицій.

1. Облік цінних паперів у портфелі банку до погашення.
2. Облік цінних паперів у портфелі банку на продаж.
3. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Тема 8. Облік операцій в іноземній валюті.

1. Методика обліку операцій з купівлі-продажу іноземної валюти для власних потреб банку на дату розрахунку

2. Облік операцій з купівлі-продажу іноземної валюти за гривні за дорученням клієнтів на дату розрахунку

3. Відображення в бухгалтерському обліку переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті.

Тема 9. Облік основних засобів і нематеріальних активів.

1. Облік операцій з основними засобами

2. Облік операцій з нематеріальними активами.

Тема 10. Облік внутрішньобанківських операцій.

1. Облік запасів матеріальних цінностей.

2. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості за господарською діяльністю банків.

3. Облік розрахунків за працівниками.

Тема 11. Облік капіталу.

1. Облік вилученого капіталу.

2. Облік інших складових власного капіталу банків.

Тема 12. Облік доходів і витрат.

1. Класифікація доходів і витрат банку та відображення класифікаційних груп у Плані рахунків бухгалтерського обліку банків

2. Облік доходів і витрат на основі базових принципів МСФЗ

3. Правила обліку доходів і витрат

4. Особливості формування і обліку резервів

5. Порядок закриття рахунків доходів і витрат та визначення фінансового результату діяльності банку.

Тема 13. Облік фінансового результату.

1. Створення і облік резервів, виплат дивідендів акціонерам банку.

Тема 14. Фінансова звітність комерційних банків.

1. Вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) щодо фінансової звітності.

2. Правове регулювання процесу формування фінансової звітності банків України.

3. Особливості складання консолідованої фінансової звітності банками України.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=4161>;

для заочної форми навчання: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5910>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Осінь 2021/2022 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	60
1.1	<i>Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.2	<i>Тема 2. План рахунків бухгалтерського обліку в банках України</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.3	<i>Тема 3. Облік касових операцій</i>		
	Робота на практичному занятті	3	3
	Тестування на Порталі	2	3
1.4	<i>Тема 4. Облік розрахункових операцій</i>		
	Робота на практичному занятті	3	3
	Тестування на Порталі	2	3
1.5	<i>Тема 5. Класифікація та облік кредитних операцій</i>		
	Робота на практичному занятті	3	4
	Тестування на Порталі	2	3
1.6	<i>Тема 6. Класифікація та облік депозитних операцій</i>		
	Робота на практичному занятті	3	4
	Тестування на Порталі	2	3
1.7	<i>Тема 7. Облік фінансових інвестицій</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.8	<i>Тема 8. Облік операцій в іноземній валюті</i>		
	Робота на практичному занятті	2	4
	Тестування на Порталі	2	3

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1.9	<i>Тема 9. Облік основних засобів і нематеріальних активів</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.10	<i>Тема 10. Облік внутрішньобанківських операцій</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.11	<i>Тема 11. Облік капіталу</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.12	<i>Тема 12. Облік доходів і витрат</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.13	<i>Тема 13. Облік фінансового результату</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
1.14	<i>Тема 14. Фінансова звітність комерційних банків</i>		
	Робота на практичному занятті	2	
	Тестування на Порталі	2	3
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	40
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	20	20
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10	10
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	10	10
3	Оцінка з дисципліни	100	100

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела інформації

1. Коренєва О. Г. Облік у банках : підручник / О. Г. Коренєва, Н. Г. Маслак, Н. Г. Слав'янська. – Суми : Університетська книга, 2015. – 668 с.
2. Стасишен М. С. Облік у банках : навчально-методичний посібник / М. С. Стасишен, В. Г. Жила. – Каравела, 2015. – 228 с.
3. Смерічевський С. Ф. Фінансовий облік у банках : підручник / С. Ф. Смерічевський, А. С. Кірізлєєва. – Київ : Кондор-Видавництво, 2014. – 408 с.

8.2. Додаткові джерела інформації

4. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник / Н. Б. Литвин. – 2-ге видання, доповнено і перероблено. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 676 с.
5. Алексеєнко С. А. Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках : навчальний посібник / С. А. Алексеєнко. – Київ : Аграрна освіта, 2014. – 418 с.